

Read the full book on: [10.1787/9789264204256-en](https://doi.org/10.1787/9789264204256-en)

Výhled OECD pro oblast dovedností 2013. První výsledky Mezinárodního výzkumu dospělých

Přehled v českém jazyce

Technologická revoluce, která započala v posledních desetiletích 20. století, ovlivnila a ovlivňuje téměř každý aspekt života ve století jednadvacátém: to, jak „mluvíme“ se svými přáteli a blízkými, to, jak nakupujeme, i to, kde a jakým způsobem pracujeme. Rychlejší a levnější možnosti dopravy a komunikace podstatně usnadnily pohyb lidí, zboží, služeb a kapitálu po celém světě a ekonomika se globalizovala. V návaznosti na společenské a ekonomické změny se změnila také poptávka po konkrétních typech dovedností. Výrobní činnosti a úkoly vyžadující pouze nízkou kvalifikaci se do značné míry automatizovaly, a tak postupně klesá poptávka po dovednostech rutinního kognitivního a řemeslnického charakteru. Na druhé straně jsou stále více zapotřebí schopnosti zpracovávat informace a další kognitivní dovednosti vyšší úrovně a sociální dovednosti. Zaměstnanci 21. století si navíc nevystačí s dovednostmi, jež se týkají pouze konkrétního oboru. Musí také umět pracovat s informacemi a mít různé „obecně využitelné“ dovednosti, mimo jiné komunikační schopnosti, schopnost pracovat samostatně a schopnost učit se novým věcem, které jim pomohou obstát v nejistém prostředí rychle se měnícího trhu práce.

Cílem Mezinárodního výzkumu dospělých (PIAAC) bylo zjistit, do jaké míry jsou některé klíčové dovednosti ve společnosti k dispozici a jak je lidé využívají v pracovním a soukromém životě. Výzkum je zaměřen na měření úrovně několika dovedností souvisejících se zpracováváním informací, konkrétně na úroveň čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií. Následuje přehled některých hlavních zjištění.

Úroveň čtenářské a matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií v dospělé populaci

- O většině zemí můžeme říci, že významné procento dospělých dosahuje jen nižší úrovně čtenářské a matematické gramotnosti. Nejnižší úroveň čtenářské gramotnosti dosahuje v zemích, které se do studie zapojily, 4,9 % až 27,7 % dospělých obyvatel, nejnižší úroveň matematické gramotnosti pak 8,1 % až 31,7 % dospělých.
- V řadě zemí existuje nezanedbatelná skupina lidí, kteří nemají žádnou zkušenost s používáním informačních a komunikačních technologií nebo kteří tyto technologie nejsou schopni využít k plnění běžných každodenních úkolů. Nejméně početná je tato skupina v Nizozemsku, Norsku a Švédsku, kde do ní spadá méně než 7 % lidí ve věku od 16 do 65 let, nejvíce početná je naopak v Itálii, Koreji, Polsku, Španělsku a Slovenské republice, kde zahrnuje více než 23 % dospělé populace. Nejnižšího skóre, pokud jde o úroveň schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií, ovšem dosáhla i většina dospělých, kteří práci s počítačem ovládají.
- Nejvyšší úroveň schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií vykazuje pouze 2,9 % až 8,8 % dospělých.

Vztah některých sociodemografických charakteristik a úrovně dovedností

- Při zohlednění dalších charakteristik lze konstatovat, že dospělí s terciárním vzděláním mají před dospělými s dokončeným nižším středním vzděláním náskok 36 bodů, který lze považovat za ekvivalent pěti let formálního vzdělávání.
- Kombinace nízkého počátečního vzdělání a nedostatku příležitostí rozvíjet dovednosti může vést do bezvýhodné situace, kdy mají lidé kvůli nedostatečné úrovni dovedností málo příležitostí k jejich rozvoji a kvůli nedostatku příležitostí k rozvoji nízkou úroveň dovedností.
- Imigranti vychovaní v jinojazyčném prostředí mají výrazně nižší úroveň čtenářské a matematické gramotnosti i schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií než dospělí žijící v rodné zemi, jejichž prvním či druhým jazykem, který se v dětství naučili, je jazyk, v němž probíhalo hodnocení dovedností, a to i při zohlednění dalších faktorů.
- Starší lidé mají obecně nižší úroveň hodnocených dovedností než mladší dospělí. Rozdíl mezi generacemi se však v jednotlivých zemích významně liší, z čehož lze soudit, že vliv faktorů, které určují jinak negativní vztah mezi úrovní základních dovedností souvisejících se zpracováváním informací a věkem, mohou do jisté míry vyvážit politika státu a další okolnosti.
- Muži mají vyšší úroveň matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií než ženy, ale rozdíl mezi pohlavími není velký a při zohlednění dalších charakteristik se ještě snižuje. U mladších dospělých je rozdíl mezi muži a ženami zanedbatelný.

Využívání dovedností v zaměstnání

- Úroveň využívání dovedností v zaměstnání ovlivňuje celou řadu jevů týkajících se trhu práce, mimo jiné produktivitu práce a rozdíl v odměňování mužů a žen.
- Pracovníci s vyšší úrovní dovedností své schopnosti nezdarma využívají v menší míře než pracovníci s nižší úrovní dovedností. Z toho je zřejmé, že nepoměr mezi úrovní dovedností a využíváním dovedností je záležitostí všech úrovní pracovního trhu.
- Pracovní pozice lidí souvisí spíše s tím, jakým způsobem daná osoba využívá své dovednosti při práci, než s tím jaké úrovně vzdělání dosáhla nebo v jakém typu pracovního poměru pracuje.
- Asi 21 % pracujících má vyšší kvalifikaci, než vyžaduje jejich zaměstnání, a asi 13 % pracujících má s ohledem na své zaměstnání kvalifikaci nižší, což má významný vliv na výši mezd a produktivitu práce.

Získávání a udržování úrovně dovedností – a její pokles

- Úroveň čtenářské a matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií úzce souvisí s věkem. Nejvyšší je kolem 30. roku věku a poté postupně klesá. U nejstarší věkové skupiny byla zjištěna nižší úroveň dovedností než u té nejmladší. Snižování úrovně dovedností s přibývajícím věkem lze vysvětlit zčásti tím, že starší generace neměla během života stejné množství stejně kvalitních příležitostí k získávání a rozvoji dovedností (zejména, ovšem nikoli výlučně, prostřednictvím formálního vzdělávání), a zčásti vlivem biologického stárnutí.
- Na úrovni jednotlivých zemí lze pozorovat jasnou korelaci mezi mírou účasti v organizovaných vzdělávacích programech pro dospělé a průměrnou úrovní základních dovedností souvisejících se zpracováváním informací.
- Lidé, kteří se častěji zabývají činnostmi, jež souvisejí se čtenářskou a matematickou gramotností, a kteří častěji pracují s informačními a komunikačními technologiemi, ať už v zaměstnání, nebo v soukromí, mají vyšší úroveň čtenářské a matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií, a to i při zohlednění dosaženého vzdělání. Relevantní činnosti provozované mimo pracovní sféru ovlivňují úroveň hodnocených dovedností ještě výrazněji než činnosti spojené se zaměstnáním.

Vztah mezi úrovní dovedností a ekonomickým a sociálním blahobytem

- Vysoká úroveň čtenářské a matematické gramotnosti a schopnosti řešit problémy v prostředí informačních technologií beze vší pochybnosti a nezávisle na dalších faktorech souvisí s pravděpodobností účasti na trhu práce a zaměstnaností a také s vyšší mzdou.
- Pro všechny země platí, že si lidé s nižší úrovní čtenářské gramotnosti v porovnání s lidmi s vyšší úrovní gramotnosti častěji stěžují na zdravotní potíže, že se častěji domnívají, že mají pouze malý vliv na politické dění, a že se méně zapojují do společenských a dobrovolnických projektů. Ve většině zemí také lidé s nižší úrovní dovedností méně důvěřují ostatním.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2013), *OECD Skills Outlook 2013. First Results from the Survey of Adult Skills*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264204256-en